

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

54 212 09 Táncos Néptáncos szakmairány

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A B) vizsgafeladat megnevezése: Néprajz/Folklorisztika

A vizsgafeladat időtartama: 30 perc (felkészülési idő 20 perc, válaszadási idő 10 perc)

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya a szóbeli vizsgatevékenységen belül: 50%

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 20%

A 315/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételait a 001136/2014-5522 számon kiadom.

EREDETIVEL MINDENBEN
MEGEGYEZŐ MÁBOLAT

Handwritten signature

Jóváhagyta:

2014

NEMZETI MUNKAÜGYI HIVATAL
Szak- és Felnőttképzési Igazgatóság

Érvényes: 2014. január 14-től

A vizsgafeladat ismertetése: Tételhúzás után, az adott tétel alapján a meglévő ismeretek és tények verbális – és amennyiben szükséges – vizuális ismeretterjesztő megfogalmazása. Felkészülési idő után szóbeli felelet. Az ismeretek összekötése, az absztrakt gondolkodás és áttekintő képesség és az általános tanulóképesség számon kérhető. Az adott tételben lévő ismeretek és tények felvázolása mutatja a prezentációs és fogalmazó készséget, a kommunikációs rugalmasságot és szorgalmat/igyekezetet. Felkészülési idő után felmérhető az önfegyelem megjelenése, az empatikus készség és az ötletgazdagság.

A tételhez használható segédeszközöket a vizsgaszervező biztosítja.

A feladatsor első részében található 1-20-ig számozott vizsgakérdéseket ki kell nyomtatni, majd a lapokat pontosan kettévágni. Ezek lesznek a húzótételek.
A második részben található a tanári példány, mely az értékelést segíti.

A tételsor a 37/2013. (V. 28.) EMMI rendelet foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

1. Mutassa be a magyarság élettereit és a magyarság élettereit befolyásoló tényezőket!

- **Az élettér fogalmának tisztázása.**
- **Kit tekintünk magyarnak?**
- **A magyarság életterei és létszámadatai.**
- **A magyarság életterének topográfiai bemutatása.**
- **A magyarság határon túlra kerülésének okai.**
- **A hazánkban élő magyarság és a nemzetiségek létszamarányai.**

A tételhez használható segédeszköz: Európa és világtérkép.

2. Mutassa be a magyar nép etnogenezisének folyamatát a honfoglalással bezárólagosan!

- **Az etnogenezis fogalmának tisztázása.**
- **Etnogenezis az őshazákban.**
- **Etnogenezis Levédiában és az Etelközben.**
- **Honfoglalás.**
- **A kettős honfoglalás elmélete.**

A tételhez használható segédeszköz: Európa, Ázsia térkép.

3. Mutassa be röviden a mai Magyarország területén élő legjelentősebb nemzetiségeket!

- **A nemzetiségek bekerülésének okai a történelmi Magyarországra.**
- **Legjelentősebb nemzetiségeink a mai Magyarországon.**
- **A nemzetiségek élettereinek, számadatainak, műveltségüknek rövid bemutatása.**
- **A nemzetiségek tánc kultúrájának rövid jellemzése.**

A tételhez használható segédeszköz: Európa térképe, nemzetiségi táncokról, viseletekről készült képek.

4. Mutassa be a magyar nép táji-történelmi tagozódásának okait és a műveltség alapján történő csoportosítási lehetőséget, valamint a Kárpát-medencében élő magyarság nagytájjait!

- **Történelmi – földrajzi okok**
- **Kósa László – Filep Antal csoportosítása**
- **Dunántúl**
- **Felföld vagy Felvidék**
- **Alföld**
- **Erdély (Moldva, Bukovina)**

A tételhez használható segédeszköz: Európa térképe, fotók, képek a nagytájak jellegzetes földrajzi képződményeiről, népviseleteiről és néptáncairól.

5. Mutassa be és röviden jellemezze a Dunántúl és a Felföld, illetve az Alföld táji, etnográfiai csoportjait!

- **A táji és az etnográfiai csoport fogalmának tisztázása.**
- **A Dunántúl és a Felföld, illetve az Alföld nagytáj rövid jellemzése.**
- **A Dunántúl nagytáj tánc szempontjából legfontosabb táji csoportjai.**
- **A Felföld nagytáj tánc szempontjából legfontosabb táji, etnográfiai csoportjai.**
- **Az Alföld nagytáj tánc szempontjából legfontosabb táji, csoportjai.**

A tételhez használható segédeszköz: A Kárpát-medence domborzati térképe, fotók, képek a nagytájak jellegzetes földrajzi képződményeiről, népviseleteiről és néptáncairól.

6. Mutassa be és röviden jellemezze Erdély, illetve a Kárpátokon átcsapó magyarság táji, etnográfiai csoportjait!

- **A táji és az etnográfiai csoport fogalmának tisztázása.**
- **Az Alföld és Erdély nagytáj rövid jellemzése.**
- **Moldva, Bukovina rövid jellemzése.**
- **Erdély nagytáj tánc szempontjából legfontosabb táji, etnográfiai csoportjai.**
- **Moldva és Bukovina tánc szempontjából legfontosabb táji csoportja.**

A tételhez használható segédeszköz: A Kárpát-medence domborzati térképe, fotók, képek a nagytájak jellegzetes földrajzi képződményeiről, népviseleteiről és néptáncairól.

7. Határozza meg a néprajztudomány fogalmát, vizsgálódási területeinek hazai csoportosítását, alapvető vizsgálódási módszereit és azok változásának okát!

- **A néprajztudomány fogalma.**
- **A néprajztudomány területei.**
- **Etnológia.**
- **A néprajztudomány alapvető vizsgálódási módszerei.**
- **A vizsgálódási módszerek változásának társadalmi, politikai, történelmi okai.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

8. Mutassa be, hogy miért a parasztság tánckultúráját tekintjük néptáncnak!

- **A nép (ethnos) mibenlétét meghatározó tényezők.**
- **A nép értelmezésének változásai a történelem folyamán.**
- **A nép értelmezési lehetőségei napjainkban.**
- **A magyar néprajztudomány nép értelmezése.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

9. Mutassa be a magyar nép táncainak általános jellemzőit!

- **A tánc szerepe a falusi ember életében.**
- **A falu táncainak funkcionális csoportosítása.**
- **A falu táncainak műfaji csoportosítása.**
- **A táncok sorrendje a faluban.**
- **A tánc közbeni viselkedés szabályai.**
- **Táncszók.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

10. Mutassa be a tánc hagyományozódásának szerepét a magyar nép táncéletében!

- **A tánc fontossága a falusi ember életében.**
- **Ösztönös vagy spontán tánctanulás.**
- **Tudatos tánctanulás.**
- **A tánctanulás hagyományos színhelyei a faluban.**
- **A tánciskola szerepe a falusi tánctanulásban.**
- **Hivatásos és kontár táncmesterek szerepe a falusi tánctanulásban.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

11. Mutassa be a magyar nép táncéletében a tánc alkalmainak rendszerét, illetve a táncrendezés hagyományait!

- **A táncalkalmak alapvető típusai.**
- **A spontán táncalkalmak bemutatása.**
- **A rendezett táncalkalmak bemutatása.**
- **A legények, legénycéhek feladatai a táncrendezésben.**
- **A leányok szerepe a táncrendezésben.**
- **Hívogatás.**
- **Belépődíj.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

12. Mutassa be a magyar nép táncéletében a táncillem, a táncszók és a táncrend jellemzőit!

- **A táncillemet meghatározó tényező.**
- **A táncillem szabályai a kísérőkre, leányokra, legényekre.**
- **A táncillem szabályai a táncmulatság előtt, alatt és után.**
- **A táncszók szerepe.**
- **A táncszók felépítése, általános csoportosításuk.**
- **A táncrend fogalma, felépítésének variánsai.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

13. Mondja el, hogy kik, milyen szempontok alapján, hogyan csoportosították a magyar néptáncokat!

- A csoportosítást végző táncfolkloristák munkásságának rövid ismertetése.
- A csoportosítások közötti különbségek ismertetése.
- A történeti szempontú csoportosítás bemutatása fotók, képek segítségével.
- A földrajzi szempontú csoportosítás bemutatása térkép segítségével.

A tételhez használható segédeszköz: Fotók, képek magyar néptáncokról, a Kárpát-medence térképe.

14. Mutassa be a Dunai táncdialektus dilektusterületeit, és Pesovár Ernő rendszere alapján jellemezze a dialektus táncait!

- A dialektusterületek ismertetése térkép segítségével.
- A dialektus régi stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus új stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus rituális, dramatikus táncainak rövid ismertetése.

A tételhez használható segédeszköz: Fotók, képek magyar néptáncokról, a Kárpát-medence térképe

15. Mutassa be a Középső vagy Tiszai táncdialektus dialektusterületeit, illetve Pesovár Ernő rendszere alapján jellemezze a dialektus táncait!

- A dialektusterületek ismertetése térkép segítségével.
- A dialektus régi stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus új stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus rituális, dramatikus táncainak rövid ismertetése.

A tételhez használható segédeszköz: Fotók, képek magyar néptáncokról, a Kárpát-medence térképe

16. Mutassa be a Keleti vagy Erdélyi táncdialektus dialektusterületeit Moldvával és Bukovinával egyetemben, illetve Pesovár Ernő rendszere alapján jellemezze a dialektus táncait!

- A dialektusterületek ismertetése térkép segítségével.
- A dialektus régi stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus új stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus rituális, dramatikus táncainak rövid ismertetése.

A tételhez használható segédeszköz: Fotók, képek magyar néptáncokról, a Kárpát-medence térképe.

17. Határozza meg a tánc – világtánc – néptánc kifejezések összefüggéseit, illetve mutassa be vázlatosan a magyar néptánc felfedezésének, kutatásának, tudományos feldolgozásának történetét!

- **A tánc, világtánc, néptánc fogalmak értelmezése, összefüggései, szerepeik.**
- **A magyar néptánc említései a reformkor előtt.**
- **A magyar néptánc felfedezése a reformkorban.**
- **A magyar néptánc kutatása, kiadványai, intézményei a 20. században.**
- **A magyar néptánc jelentősége, lehetőségei napjainkban.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

18. Mutassa be a jeles nap, ünnep, ünnepkör összefüggéseit és az ünnepkörök rendszerét!

- **A jeles nap fogalmának tisztázása.**
- **Az ünnep mibenléte, megnyilvánulási formái.**
- **Az ünnepkör fogalmának tisztázása, szintetizáló jellege.**
- **Az ünnepkörök rendszerének ismertetése.**
- **Az ünnepkörök tartalmának ismertetése.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

19. Mutassa be a naptári év legfontosabb jeles napjait az ünnepkörök rendszere alapján!

- **A téli ünnepkör részei.**
- **A téli ünnepkör legfontosabb jeles napjai.**
- **A tavaszi ünnepkör részei.**
- **A tavaszi ünnepkör legfontosabb jeles napjai.**
- **A nyári, őszi ünnepkör legfontosabb jeles napjainak bemutatása.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

20. Mutassa be a népélet – néptánc összefüggéseit a táncos szokások tekintetében!

- **A tánc, a táncos szokások funkciói a paraszti életben.**
- **Az emberi élet nagy fordulóihoz kötődő táncos szokások.**
- **A munkához kötődő táncos szokások.**
- **Az egyházi és a naptári év jeles napjaihoz kapcsolódó táncos szokások.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Tanári példány

1. Mutassa be a magyarság élettereit és a magyarság élettereit befolyásoló tényezőket!

- **Az élettér fogalmának tisztázása.**
- **Kit tekintünk magyarnak?**
- **A magyarság életterei és létszámadatai.**
- **A magyarság életterének topográfiai bemutatása.**
- **A magyarság határon túlra kerülésének okai.**
- **A hazánkban élő magyarság és a nemzetiségek létszamarányai.**

A tételhez használható segédeszköz: Európa és világtérkép.

Kulcsszavak, fogalmak:

- élettér
- magyar, etnikai öntudat
- határon túli magyarság Európában és más kontinenseken
- szomszédos országok
- magyarság életterei a szomszédos országokban
- történelmi határmódosulások
- kivándorlás
- államalkotó nemzet - nemzetiség

2. Mutassa be a magyar nép etnogenezisének folyamatát a honfoglalással bezárólagosan!

- Az etnogenezis fogalmának tisztázása.
- Etnogenezis az őshazákban.
- Etnogenezis Levédiában és az Etelközben.
- Honfoglalás.
- A kettős honfoglalás elmélete.

A tételhez használható segédeszköz: Európa, Ázsia térkép.

Kulcsszavak, fogalmak:

- etnos
- genezis
- őshaza
- életmód
- kazárok, Kazár Kaganátus
- nomadizálás
- törzsszövetség
- besenyők
- honfoglalás
- kettős honfoglalás – László Gyula

3. Mutassa be röviden a mai Magyarország területén élő legjelentősebb nemzetiségeket!

- A nemzetiségek bekerülésének okai a történelmi Magyarországra.
- Legjelentősebb nemzetiségeink a mai Magyarországon.
- A nemzetiségek élettereinek, számadatainak, műveltségüknek rövid bemutatása.
- A nemzetiségek tánc kultúrájának rövid jellemzése.

A tételhez használható segédeszköz: Európa térképe, nemzetiségi táncokról, viseletekről készült képek.

Kulcsszavak, fogalmak:

- történelmi Magyarország
- Trianon szerepe a nemzetiségi viszonyok változásában
- németek („svábok”) – „Svábtörökország”
- szlovákok („tótok”)
- délszlávok (horvátok, szerbek – „rácok”, szlovénok – „vendek”)
- romák („cigányok”) – „oláj” cigányok, „beások”, „rumungrók”
- románok („vlach - oláh”)
- nemzetiségi táncok

4. Mutassa be a magyar nép táji-történeti tagozódásának okait és a műveltség alapján történő csoportosítási lehetőségét, valamint a Kárpát-medencében élő magyarság nagytájjait!

- Történelmi – földrajzi okok
- Kósa László – Filep Antal csoportosítása
- Dunántúl
- Felföld v. Felvidék
- Alföld
- Erdély (Moldva, Bukovina)

A tételhez használható segédeszköz: Európa térképe, fotók, képek a nagytájak jellegzetes földrajzi képződményeiről, népviseleteiről és néptáncairól.

Kulcsszavak, fogalmak:

- határmódosulások, háborúk, vészek, járványok
- éghajlatbeli különbségek, domborzati különbségek
- néprajzi csoportok, etnokulturális csoportok, táji csoportok
- divat, a divat terjedése
- elzárt, archaikus terület
- Dunántúl, Felföld (Felvidék), Alföld, Erdély, Moldva, Bukovina

5. Mutassa be és röviden jellemezze a Dunántúl és a Felföld, illetve az Alföld táji, etnográfiai csoportjait!

- **A táji és az etnográfiai csoport fogalmának tisztázása.**
- **A Dunántúl és a Felföld, illetve az Alföld nagytáj rövid jellemzése.**
- **A Dunántúl nagytáj tánc szempontjából legfontosabb táji csoportjai.**
- **A Felföld nagytáj tánc szempontjából legfontosabb táji, etnográfiai csoportjai.**
- **Az Alföld nagytáj tánc szempontjából legfontosabb táji, csoportjai.**

A tételhez használható segédeszköz: A Kárpát-medence domborzati térképe, fotók, képek a nagytájak jellegzetes földrajzi képződményeiről, népviseleteiről és néptáncairól.

Kulcsszavak, fogalmak:

- táji, etnográfiai csoport
- a Dunántúl, Alföld, Felföld nagytáj tánc szempontjából legfontosabb táji csoportjai
- Sárköz, Somogy, Rábaköz
- palócok, Galga-mente, Gömör, Zemplén
- Bodrogek, Szatmár, Nyírség, Szilágyság, Dél-Alföld

6. Mutassa be és röviden jellemezze Erdély, illetve a Kárpátokon átcsapó magyarság táji, etnográfiai csoportjait!

- **A táji és az etnográfiai csoport fogalmának tisztázása.**
- **Az Alföld és Erdély nagytáj rövid jellemzése.**
- **Moldva, Bukovina rövid jellemzése.**
- **Erdély nagytáj tánc szempontjából legfontosabb táji, etnográfiai csoportjai.**
- **Moldva és Bukovina tánc szempontjából legfontosabb táji csoportja.**

A tételhez használható segédeszköz: A Kárpát-medence domborzati térképe, fotók, képek a nagytájak jellegzetes földrajzi képződményeiről, népviseleteiről és néptáncairól.

Kulcsszavak, fogalmak:

- táji, etnográfiai csoport
- Erdély nagytáj és Moldva, Bukovina tánc szempontjából legfontosabb táji csoportjai
- Kalotaszeg, Mezőség, Maros-Küküllő-mente
- Székelyföld
- csángók (hétfalusi, gyimesi)
- moldvai csángók
- bukovinai székelyek

7. Határozza meg a néprajztudomány fogalmát, vizsgálódási területeinek hazai csoportosítását, alapvető vizsgálódási módszereit és azok változásának okát!

- **A néprajztudomány fogalma.**
- **A néprajztudomány területei.**
- **Etnológia.**
- **A néprajztudomány alapvető vizsgálódási módszerei.**
- **A vizsgálódási módszerek változásának társadalmi, politikai, történelmi okai.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

Kulcsszavak, fogalmak:

- társadalomtudomány
- nyelvújítás
- tárgyi néprajz – etnográfia
- szellemi néprajz – folklór
- társadalom néprajz
- etnológia
- leíró néprajz
- összehasonlító néprajz
- államosítás
- divat

8. Mutassa be, hogy miért a parasztság tánckultúráját tekintjük néptáncnak!

- **A nép (ethnos) mibenlétét meghatározó tényezők.**
- **A nép értelmezésének változásai a történelem folyamán.**
- **A nép értelmezési lehetőségei napjainkban.**
- **A magyar néprajztudomány nép értelmezése.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

Kulcsszavak, fogalmak:

- nép - ethnos
- kultúra
- nyelv
- közös eredettudat
- etnikai öntudat
- populus-gens
- etnikum
- rustici
- állampolgárok összessége – vérközösség
- magyar néprajztudomány – parasztság=nép, paraszti tánc=néptánc

9. Mutassa be a magyar nép táncainak általános jellemzőit!

- **A tánc szerepe a falusi ember életében.**
- **A falu táncainak funkcionális csoportosítása.**
- **A falu táncainak műfaji csoportosítása.**
- **A táncok sorrendje a faluban.**
- **A tánc közbeni viselkedés szabályai.**
- **Táncszók.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

Kulcsszavak, fogalmak:

- stresszoldás
- speciális mozgásigény kielégítése – szórakozás
- ismerkedési lehetőség
- szórakoztató táncok, rituális táncok
- divattáncok, polgári társastáncok
- férfitáncok, páros táncok, női táncok, leánytáncok, férfitáncok, legénytáncok, gyerektáncok
- táncciklus, táncrend
- helyi és általános erkölcs
- a táncszók részei
- a táncszók fajtái

10. Mutassa be a tánc hagyományozódásának szerepét a magyar nép táncéletében!

- **A tánc fontossága a falusi ember életében.**
- **Ösztönös vagy spontán tánctanulás.**
- **Tudatos tánctanulás.**
- **A tánctanulás hagyományos színhelyei a faluban.**
- **A tánciskola szerepe a falusi tánctanulásban.**
- **Hivatásos és kontár táncmesterek szerepe a falusi tánctanulásban.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

Kulcsszavak, fogalmak:

- „Amilyen a tánca, olyan a dóga!”
- átszötte mindennapjait
- részese volt az ünnepeknek (karácsonyi bál, lakodalom)
- színesebbé tette a hétköznapiakat (aratóbál, tánc a fonóban, csigacsinálóban)
- színtere az ismerkedésnek
- a falu társas érintkezésének és közösségi szabályainak megtanulása
- ringatás, altatás, leselkedés
- gyakorlás a csűrben, libalegelőn
- kontár
- „aprók tánca, pulyabál, serkebál”
- tánciskola

11. Mutassa be a magyar nép táncéletében a tánc alkalmainak rendszerét, illetve a táncrendezés hagyományait!

- **A táncalkalmak alapvető típusai.**
- **A spontán táncalkalmak bemutatása.**
- **A rendezett táncalkalmak bemutatása.**
- **A legények, legénycéhek feladatai a táncrendezésben.**
- **A leányok szerepe a táncrendezésben.**
- **Hívogatás.**
- **Belépődíj.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

Kulcsszavak, fogalmak:

- spontán táncalkalom – játszó, bandázás, táncház
- „citerabál, bursza, padkaporos bál, havasi gyűlés”
- bál vagy „báld”
- szabad bál, zártkörű bál
- gardedám, majomsziget, „parádés bál”
- legénycéh – legénybíró
- a bál egyéb felelősei – „bormester, pandúr, táncmester”
- hívogató legények – hírverés - „hüdintés”
- beváltás szokása

12. Mutassa be a magyar nép táncéletében a táncillem, a táncszók és a táncrend jellemzőit!

- A táncillemet meghatározó tényező.
- A táncillem szabályai a kísérőkre, leányokra, legényekre.
- A táncillem szabályai a táncmulatság előtt, alatt és után.
- A táncszók szerepe.
- A táncszók felépítése, általános csoportosításuk.
- A táncrend fogalma, felépítésének variánsai.

A tételhez segédeszköz nem használható.

Kulcsszavak, fogalmak:

- az illendőség helyi törvényszerűségei
- lesők, gardedámok
- kikérés
- táncviselet
- táncrend kérés
- tánckezdés
- elköszönés
- csujogató
- szöveg+kiáltás
- gúnyolódó, táncrend buzdító, szerelmet valló táncszók
- a táncciklus, „pár” felépítése, táncai
- a pár időtartama

13. Mondja el, hogy kik, milyen szempontok alapján, hogyan csoportosították a magyar néptáncokat!

- A csoportosítást végző táncfolkloristák munkásságának rövid ismertetése.
- A csoportosítások közötti különbségek ismertetése.
- A történeti szempontú csoportosítás bemutatása fotók, képek segítségével.
- A földrajzi szempontú csoportosítás bemutatása térkép segítségével.

A tételhez használható segédeszköz: Fotók, képek magyar néptáncokról, a Kárpát-medence térképe.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Pesovár Ernő munkásságának vázlatos ismertetése
- Martin György munkásságának vázlatos ismertetése
- kronológia, kronologikus rendszer
- tánc szempontú csoportosítás
- régi stílusú, új stílusú, idegen eredetű táncok
- a Nyugati vagy Dunai táncdialektus
- a Középső vagy Tiszai táncdialektus
- a Keleti vagy Erdélyi táncdialektus

14. Mutassa be a Dunai táncdialektus dilektusterületeit, és Pesovár Ernő rendszere alapján jellemezze a dialektus táncait!

- A dialektusterületek ismertetése térkép segítségével.
- A dialektus régi stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus új stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus rituális, dramatikus táncainak rövid ismertetése.

A tételhez használható segédeszköz: Fotók, képek magyar néptáncokról, a Kárpát-medence térképe

Kulcsszavak, fogalmak:

- Északnyugati-Felvidék, Galga-mente
- Csallóköz, Szigetköz
- Rábaköz
- Nyugat- és Közép-Dunántúl (Vas, Zala, Veszprém megyék)
- Dél-Dunántúl (Somogy, Tolna, Baranya megyék)
- Kelet-Dunántúl (Sárköz, Duna-mente, Bácska, Szlavónia)
- Kalocsa vidéke
- Kiskunság, Solt és Tápió vidéke
- lépő, csárdás, futó, napirányú mozgás
- söprútánc, kanásztánc
- dús, mars, cinegés
- decsi verbunk
- körverbunk
- gubbantós, mártogatós, bukós
- labirintustánc, mozsártánc, Bene Vendel tánca

15. Mutassa be a Középső vagy Tiszai táncdialektus dialektusterületeit, illetve Pesovár Ernő rendszere alapján jellemezze a dialektus táncait!

- A dialektusterületek ismertetése térkép segítségével.
- A dialektus régi stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus új stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus rituális, dramatikus táncainak rövid ismertetése.

A tételhez használható segédeszköz: Fotók, képek magyar néptáncokról, a Kárpát-medence térképe

Kulcsszavak, fogalmak:

- Felső-Tisza vidéke (Bodroghöz, Szatmár, Nyírség, Szilágyság, Hajdúság)
- Északkelet-Felvidék
- keleti palócok, matyók
- Nagykunság, Jászság
- Dél-Alföld, Alsó-Tisza vidéke
- pásztortánc, botoló
- söprútánc
- ajaki körtánc, karéjózás
- oláhos, mars, oláhtánc
- magyar verbunk, csapásolás, csárdás egyedül, hatóztató, sarkantyús verbunk
- csendes csárdás, ugrós csárdás
- konyhatánc, körcsárdás
- szakácsasszonyok tánca, tréfás verbuválás

16. Mutassa be a Keleti vagy Erdélyi táncdialektus dialektusterületeit Moldvával és Bukovinával egyetemben, illetve Pesovár Ernő rendszere alapján jellemezze a dialektus táncait!

- A dialektusterületek ismertetése térkép segítségével.
- A dialektus régi stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus új stílusú táncainak ismertetése.
- A dialektus rituális, dramatikus táncainak rövid ismertetése.

A tételhez használható segédeszköz: Fotók, képek magyar néptáncokról, a Kárpát-medence térképe.

Kulcsszavak, fogalmak:

- Kalotaszeg
- Mezőség
- Maros-Küküllő vidéke
- Marosszék
- Székelyföld
- Csángók (Hétfalu-Gyimes-Moldva)
- Bukovina
- kapcsos, magyar
- laskanyújtó tánc
- átmeneti legényesek (silladri, gyimesi féloláhos)
- erdélyi legényesek
- forgós-forgató páros
- csürdöngölő, huszárverbunk
- szökős, szöktető, szapora

17. Határozza meg a tánc – világtánc – néptánc kifejezések összefüggéseit, illetve mutassa be vázlatosan a magyar néptánc felfedezésének, kutatásának, tudományos feldolgozásának történetét!

- **A tánc, világtánc, néptánc fogalmak értelmezése, összefüggései, szerepeik.**
- **A magyar néptánc említései a reformkor előtt.**
- **A magyar néptánc felfedezése a reformkorban.**
- **A magyar néptánc kutatása, kiadványai, intézményei a 20. században.**
- **A magyar néptánc jelentősége, lehetőségei napjainkban.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

Kulcsszavak, fogalmak:

- útikönyvek táncleírásai
- Csokonai, Arany, Berzsenyi munkáiban fellelhető táncleírások
- hajdútánc
- a reformkori nemzeti törekvések
- csárdás – palotás
- Szöllősy Szabó Lajos: Első magyar körtáncz
- a XIX. sz. „egzotikus néptáncai”
- RÉTHEY PRIKKEL MARIÁN: Magyarság táncai
- „Gyöngyösbokréta”
- Magyarság Néprajza – Tánc című fejezet
- ELTE néprajz szakán végző fiatal táncos-néprajzosok - Martin György, Pesovár Ernő, Pesovár Ferenc, Borbély Jolán, Lányi Ágoston, Andrásfalvy Bertalan

18. Mutassa be a jeles nap, ünnep, ünnepkör összefüggéseit és az ünnepkörök rendszerét!

- **A jeles nap fogalmának tisztázása.**
- **Az ünnep mibenléte, megnyilvánulási formái.**
- **Az ünnepkör fogalmának tisztázása, szintetizáló jellege.**
- **Az ünnepkörök rendszerének ismertetése.**
- **Az ünnepkörök tartalmának ismertetése.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

Kulcsszavak, fogalmak:

- hétköznapi – jeles nap
- üdvözített nap – üdnap – ünnep
- ünnepi magatartás
- az ünnepkör, mint a jeles napok rendszere
- őszi, téli, tavaszi, nyári ünnepkör
- őszi, téli – vallásos tartalom
- nyári, őszi – munkatartalom

19. Mutassa be a naptári év legfontosabb jeles napjait az ünnepkörök rendszere alapján!

- **A téli ünnepkör részei.**
- **A téli ünnepkör legfontosabb jeles napjai.**
- **A tavaszi ünnepkör részei.**
- **A tavaszi ünnepkör legfontosabb jeles napjai.**
- **A nyári, őszi ünnepkör legfontosabb jeles napjainak bemutatása.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

Kulcsszavak, fogalmak:

- karácsony, advent
november 30. Szent András napját követő vasárnap, advent első vasárnapja, december 06. Miklós, december 13. Luca napja, december 24. Ádám – Éva, szenteste, december 25. karácsony napja, december 26. karácsony másodnapja, december 28. aprószentek napja, december 31. szilveszter, január 1. újév, „kiskarácsony”, január 6. vízkereszt
- farsang – farsang farka, zabáló csütörtök,
január 22. Vince napja – idő,- termésjósló nap
január 25. Pál napja – időjósló nap, február 03. Balázs napja
- húsvét
- március 12. Gergely napja – „gergelyjárás”, Március 18-19-21. Sándor, József, Benedek – időjóslás, április 24. Szent György napja – csordakihajtás, pásztorünnep, rontó, varázsló, jósló nap
- nagyhét
- pünkösd
- május 1. – „májusfa, májusfa-állítás”, május 12-13-14. Pongrác, Szervác, Bonifác – „fagyosságok”
- pünkösd – pünkösdölés
- nyári ünnepkör - június 8. Medárd napja – időjóslás, június 24. Szent Iván napja – szertartásos tűzgrás szokással, július 2. Sárkány Boldogasszony napja – az aratás kezdő napja, augusztus 20. Szent István napja
- őszi ünnepkör - szeptember 29. Szent Mihály napja – kifestés, október 20. Vendel napja – pásztorünnep, október 26. Dömötör napja – pásztorünnep, november 1. mindenszentek napja, november 2. halottak napja, november 11. Márton napja, november 25. Katalin napja – a „zöldfarsang” záró napja, november 30. András napja

20. Mutassa be a népelet – néptánc összefüggéseit a táncos szokások tekintetében!

- **A tánc, a táncos szokások funkciói a paraszti életben.**
- **Az emberi élet nagy fordulóihoz kötődő táncos szokások.**
- **A munkához kötődő táncos szokások.**
- **Az egyházi és a naptári év jeles napjaihoz kapcsolódó táncos szokások.**

A tételhez segédeszköz nem használható.

Kulcsszavak, fogalmak:

- az emberi élet nagy fordulói: születés, avatás, házasság, halál
- „csöröglő”, „komabál”
- menyasszonyfektető gyertyás tánc, kontyoló, szakácsasszonyok tánca, lakodalmi mars
- a „halott lány esküvőjének”
- körverbunk, karikázó
- a munka végét „betaposták
- kenderdörzsölés, fonás
- aratókoszorúért cserébe aratóbált
- szüreti bálokat
- bálók (húsvéti, karácsonyi, névnap)
- böjti tánctilalom - hajlikázás

